

LIELDIENU SVĒTKI CILVĒCES MISTĒRIJU VĒSTURES GAISMĀ

Pirmā lekcija

Dornaha, 1924. gada 19. aprīlis

Daudzi cilvēki izjūt Lieldienu svētkus kā kaut ko tādu, kas, no vienas puses, ir saistīts ar visdziļākajām jūtām un sajūtām cilvēka dvēselē, bet, no otras puses, arī ar pasaules noslēpumiem un pasaules mīklām. Jāpievērš uzmanība tam faktam, ka Lieldienu svētki ir saistīti ar pasaules noslēpumiem un ar pasaules mīklām tādēļ, ka tie ir t.s. kustīgie svētki, kuru datums katru gadu jāizrēķina pēc zvaigžņu konstelācijas, ko mēs šajās dienās vēl pārrunāsim smalkāk. Ja izseko, kādas svētku paražas un sakramentālas norises (sakramenti) gadsimtu gaitā ir tikušas saistītas ar Lieldienu svētkiem, ko liela cilvēku daļa izjūt kā kaut ko ļoti intīmu, tad var redzēt, cik ārkārtīgi lielu nozīmi cilvēce pamazām savas vēsturiskas tapšanas gaitā ir piešķirusi šiem Lieldienu svētkiem.

Pirmajos kristietības gadsimtos – ne uzreiz ar kristietības nodibināšanu, bet pirmajos kristietības gadsimtos – Lieldienu svētki ir kļuvuši par svarīgiem kristīgiem svētkiem, kas ir saistīti ar kristietības pamatdomu, ar tās pamatimpulsi, ar impulsu, kas kristiešiem izriet no Kristus Augšāmcelšanās fakta.

Lieldienas ir Augšāmcelšanās svētki, bet Lieldienu svētku izcelsme jāmeklē senākos laikos, vēl pirms kristietības. Tā jāmeklē svētkos, kas ir saistīti ar pavasara saulgriežu laiku, kam ir darīšana vismaz ar Lieldienu datuma aprēķiniem; kas ir saistīti ar tiem svētkiem, kas sakrīt ar dabas pamošanos, ar dīgstošu, no Zemes atkal augošu dzīvību.

Līdz ar to mēs esam sasnieguši punktu, kur, ja mēs gribam runāt tieši par šo lekciju tēmu "Lieldienu svētki kā cilvēces mistēriju vēstures daļa", mums uzreiz jāpieskaras šim lietām.

Lieldienas kā kristīgi svētki ir Augšāmcelšanās svētki. Atbilstoši pagānu svētki, kas iekrīt aptuveni tajā pašā gadalaikā kā Lieldienu svētki, ir sava veida dabas augšāmcelšanās svētki, kad atkal iznāk gaismā tas, kas dabiskā kārtā visu ziemas laiku ir gulējis, ja es drīkstu tā izteikties. Bet līdz ar to mēs esam nonākuši pie tā punkta, kurā ir jāatskārst, ka kristīgo Lieldienu svētki pēc savas iekšējās jēgas nebūt nesakrīt ar pagānu pavasara saulgriežu svētkiem; Lieldienu svētki kā kristīgie svētki īstenībā sakrīt ar senajiem pagānu svētkiem, kas izrietēja no mistērijām un tika svinēti rudenī. Visīpatnējākais attiecībā uz Lieldienu svētku datuma noteikšanu, kas taču tieši pēc sava satura pavisam acīmredzami ir saistīti ar zināmām senajām mistērijām, visīpatnējākais ir tas, ka tieši Lieldienu svētki atgādina mums, cik radikāli, cik dziļi pārpratumi cilvēces attīstības gaitā ir notikuši vissvarīgāko lietu uztverē. Jo ir noticis ne mazāk kā tas, ka pirmo kristīgo gadsimtu gaitā Lieldienu svētki ir tikuši apmainīti ar citiem svētkiem un tādēļ no rudens svētkiem kļuva par pavasara svētkiem.

Īstenībā šis fakts norāda uz kaut ko ārkārtīgi svarīgu cilvēces attīstībā. Aplūkosim šo Lieldienu svētku saturu. Kāda ir to būtība? To būtība ir tā, ka būtne, kas mīt kristīgās apziņas centrā, Kristus Jēzus, iet cauri nāvei, par ko atgādina sēru piektdiena. Kristus Jēzus paliek kapā trīs dienas, kuru gaitā notiek Kristus savienošāšanās ar Zemes esamību. Šis laiks starp sēru piektdienu un Lieldienu svētdienu kristietībā tiek svinēts kā sēru laiks. Tad Lieldienu svētdiena ir diena, kurā šī centrālā kristietības būtne ceļas augšām no kapa. Tās ir atmiņas par šiem notikumiem.

Līdz ar to mēs esam izklāstījuši būtisku Lieldienu svētku saturu: nāve, kapa miers, Kristus Jēzus Augšāmcelšanās. Un tagad aplūkosim atbilstošus pagānu svētkus kaut kādā veidolā, jo tas palīdzēs mums dziļāk izprast saikni starp Lieldienu svētkiem un mistēriju būtību. Mēs atrodam daudzās vietās, daudzām tautām senos pagānu svētkus, kas pēc savas ārējās struktūras, pēc kulta struktūras ir viscaur līdzīgi kristietības Lieldienu satura struktūrai.

Izraudzīsim no daudzveidīgajiem senajiem svētkiem Adonisa svētkus. Tos ilgā laikposmā svinēja dažas Priekšāzijas tautas pirms Kristus. Šo svētku centrālo punktu veidoja Adonisa tēls, dīgstoša jaunības spēka un skaistuma garīgs pārstāvis cilvēkā.

Protams, senās tautas noteiktā ziņā bija sajaukušas pašu tēlu kā tādu ar to, ko tas attēloja. Tādēļ daudzām senām reliģijām piemita fetišisma raksturs. Daudzi cilvēki redzēja tēlā klātesošu skaistuma Dievu, apveltītu ar jaunības spēku un dīgspēju, kas spilgti atklāj visu to, ko cilvēks satur vai var saturēt sevī kā iekšēju vērtību, iekšēju cieņu, iekšēju dižumu.

Ja mistēriju vieta atradās pie jūras vai ezera, šis Dieva tēls ar dziedājumiem un rituāliem, kas pauda visdziļākās cilvēciskās sāras, visdziļākās cilvēciskās ciešanas, tika iegremdēts jūras straumēs vai ezerā, un tam tur bija jāpaliek trīs dienas; citādi mistēriju vietas tuvumā pat tika izrakts mākslīgs dīķis, lai iegremdētu tajā Dieva attēlu un atstātu to tur uz trim dienām. Šo trīs dienu gaitā visu kopienu, kas piedalījās kultā, kas sauca šo kultu par savējo, pārņēma visdziļākā nopietnība, visdziļākais klusums. Pēc trim dienām attēls tika izņemts no ūdens. Līdzšinējie sēru dziedājumi pārvērtās par gaviļu dziesmām, par himnām Dievam, kas augšāmcelties, Dievam, kas atkal atgriezies dzīvē.

Tā bija ārēja ceremonija, kas dziļi jo dziļi satricināja daudzus cilvēkus dvēseles. Un šī ceremonija savukārt ar šo ārējo darbību, ar ārējo kulta norisi norādīja uz to, kas norisinājās svēto mistēriju dziļēs ar katru cilvēku, kam bija jāsaņem iniciācija jeb iesvētīšana. Katrs cilvēks, kam bija jāsaņem iniciācija, jāpiedzīvo iesvētīšana, šajās seno laiku mistērijās tika aizvests kādā īpašā telpā, kuras sienas bija melnas. Visā telpā nebija nekā, izņemot zārku vai vismaz zārkam līdzīgu veidojumu; tā bija drūma un tumša. Pie šī zārka iniciējamā pavadoņi ieskandināja sēru dziesmas, nāves dziesmas. Pret iniciējamo izturējās kā pret cilvēku, kas mirst, un viņam tika paskaidrots, ka tagad, kad viņš tiek guldīts zārkā, viņam jāpārdzīvo tas, ko cilvēks pārdzīvo izejot cauri nāves vārtiem un ko viņš piedzīvo pirmo trīs dienu laikā pēc nāves. Rituāls bija izveidots tā, ka tā gaitā iniciējamam kļuva pilnīgi skaidrs, ko cilvēks piedzīvo pirmajās trīs dienās pēc nāves.

Trešajā dienā kādā vietā, kas bija zārkā gulošā cilvēka redzeslokā, pacēlās zars, kas attēloja dīgstošu dzīvību. Agrākie sēru dziedājumi pārvērtās gaviļu dziesmās. Cilvēks piecēlās no kapa ar izmainītu apziņu. Viņam tika paziņota jauna valoda, jauns raksts, garu valoda, garu raksts. Tagad viņš drīkstēja un varēja aplūkot pasauli no gara redzespunkta.

Ja salīdzina to, kas tika veikts ar iesvētāmo mistēriju dziļēs, ar kulta rituāliem ārpus mistērijām, tad kulta saturs gan bija tēlainis, bet pēc visas savas struktūras līdzīgs tam, kas notika ar izredzētajiem mistērijās. Un kults – ņemsim par visu toreizējo kultu pārstāvi tieši Adonisa kultu – atbilstošā brīdī tika izskaidrots tiem, kuri tajā piedalījās. Šis kults notika rudenī, un tie, kuri tajā piedalījās, tika pamācīti apmēram šādā veidā: redziet, ir rudens laiks, zeme zaudē savu augu un lapu rotu. Viss novīst. Zaļas un dīgstošas dzīvības vietā, kas bija sākusī klāt zemi pavasarī, zemi pārklās sniegs vai vismaz izkaltēs sausums. Daba nomirs. Un kamēr jums apkārt viss mirst, jums jāpārdzīvo, ka arī cilvēkā ir viena daļa, kas piedzīvo kaut ko līdzīgu šai miršanai, kas notiek visapkārt dabā. Arī cilvēks mirst. Arī viņam reiz nāk rudens. Ja kāda cilvēka dzīve iet uz beigām, tad ir pareizi, ka palicēju dvēseles piepilda dziļas sāras. Lai jūsu dvēseles priekšā visā nopietnībā parādītos ceļš cauri nāvei, lai jūs pārdzīvotu nāvi ne tikai tad, kad tā tuvosies jums, bet, lai jūs arvien no jauna varētu to atcerēties, jums katru rudenī tiek parādīts, kā mirst tieši tā dievišķā būtne, kas pārstāv cilvēka skaistumu, jaunību un dižumu, kā viņa iziet ceļu, ko iet viss dabiskais. Bet tieši tad, kad dabu pārņem rudens dvaša, kad dabā sākas miršanas process, jums jāatceras kaut kas cits. Tad jums jāatceras, ka cilvēks arī iet cauri nāves vārtiem, un lai gan šeit Zemes esamībā viņš ir pārdzīvojis tikai lietas, kas līdzinās tām, kas rudenī nomirst, lai gan šeit uz Zemes viņš ir pārdzīvojis tikai lietas, kas ir mirstīgas, pēc nāves viņš tiek paņemts no Zemes un izdzīvo sevi kosmiskās tālēs. Viņš redz sevi kļūstam arvien lielāku un lielāku, kamēr aizpilda visu pasauli. Trīs dienu laikā viņš dzīvo piepildidams visu plašo kosmosu. Un tad, kamēr mirstīgā acs šeit ir pievērsta nāves tēlam, kamēr mirstīgā acs tiek vērsta uz to, kas mirst, uz laicīgo, viņš pēc trim dienām pamostas nemirstīga cilvēka dvēsele. Tā viņš augšāmceļas. Tā ceļas, lai trešajā dienā pēc nāves piedzimtu gara zemei.

Tas notika mistērijās un tika pavadīts ar intensīvām iekšējām pārvērtībām pašā iniciējamā miesā. Svarīgs iespaids, ārkārtīgi spēcīgs satricinājums, kas cilvēka dzīvē notika šīs senās iniciācijas gaitā – mēs redzēsīm, ka Jaunajos laikos tas vairs nevar tā notikt, bet gan pavisam citādi –, modināja iekšējus dvēseles spēkus, modināja gaišredzību, tas ļāva cilvēkam zināt, ka turpmāk viņš vairs neatrodas tikai jutekliskajā pasaulē, bet gan, ka viņš atrodas garīgajā pasaulē.

To, kas atbilstošā brīdī tika mācīts mistēriju skolniekiem, es varu apkopot aptuveni šādos vārdos. Šiem mistēriju skolniekiem tika pateikts: 'Tas, kas notiek mistērijās, attēlo to, kas norisinās garīgajā pasaulē,

kas norisinās kosmosā; savukārt kults attēlo to, kas notiek mistērijās.' Katrs, kam tika ļauts piedalīties mistērijās, skaidri zināja, ka mistērijas fiziskajā pasaulē aptvēra procesus, kas norisinājās cilvēkā un kas attēloja cilvēka pārdzīvojumus astrāli garīgā kosmosa plašumos citās esamības formās nekā zemišķajā. Savukārt tiem, kuri šajos senajos laikos nevarēja piedalīties mistērijās, jo pēc savas brieduma pakāpes nevarēja tikt izredzēti, lai tieši saņemtu spēju gaišredzīgi ieskatīties garīgajā pasaulē, tiem kultā, t.i., tēlā, tika pasniegts tas, kas atbilda notikumiem mistērijās.

Tā atbilstošie mistēriju svētki, ko esam iepazinuši uz Adonisa svētku piemēra, tika svinēti tādēļ, lai rudens laikā, kad viss vist, kad zeme paliek arvien sausāka un tukšāka, kad viskrasāk var pārdzīvot visa fiziskā mirstību un nāvi, lai šajā laikā izsauktu cilvēka dvēselē pārliecību vai vismaz nojausmu par to, ka nāve, kas rudenī pārņem visu dabu, pārņem arī cilvēku; tā pārņem arī skaistuma, jaunības un dižuma pārstāvi, Dievu Adonisu. Arī Dievs Adoniss mirst. Viņš izšķīst ūdenī, kas pārstāv pasaules ēteri uz Zemes. Bet tāpat, kā viņš var tikt izcelts no ūdens, tā arī cilvēka dvēsele tiks izcelta no pasaules ūdeņiem, t.i., no kosmiskā ētera apmēram trešajā dienā pēc tam, kad cilvēks šeit uz Zemes būs izgājis caur nāves vārtiem.

Atbilstošiem rudens svētkiem bija jāattēlo pats nāves noslēpums, kas tika pārdzīvots šajās senajās mistērijās. Un attēlotais kļuva uzskatāms pateicoties tam, ka pirmā kulta puse sakrita ar dabas atmiršanu, ar tās nāvi, bet otrā pusē attēloja tās pretstatu kā pašas cilvēkbūtnes būtisku īpašību. Cilvēkam jāskatās uz dabas miršanu – tā tas bija domāts –, lai ievērotu, ka viņš ārēji šķietami mirst, bet savā iekšējā būtībā augšāmceļas dzīvei garīgajā pasaulē. Šo seno, pagānisko, ar mistērijām saistīto svētku jēga bija atklāt cilvēkiem patiesību par nāvi.

Un tad cilvēces attīstības gaitā notika svarīgs notikums, proti, tas, ko noteiktā līmenī ir pārdzīvojis iesvētāmais mistērijās – miršanu un dvēseles augšāmcelšanos – tas līdz pat fiziskai miesai notika ar Kristu Jēzu. Jo, ko tad mistēriju pazinējam nozīmē Golgātas mistērija? Mistēriju pazinējs, raugoties senajās mistērijās, redz, kā iesvētāmais tika vests caur nāvi pie dvēseles augšāmcelšanās, t.i., pie augstākas apziņas pamošanās dvēselē. Dvēsele nomira, lai augšāmceltos augstākā apziņas līmenī. Šeit īpaša uzmanība jāpievērš tam faktam, ka nomira nevis miesa, bet dvēsele, lai pamostos augstākā apziņas pakāpē.

Ko katrs iniciējamais piedzīvoja savā dvēsele, to Kristus Jēzus piedzīvoja līdz pat fiziskai miesai, tātad, vienkārši citā līmenī. Tādēļ, ka Kristus bija nevis Zemes cilvēks, bet gan kosmiska Saules būtne Jēzus no Nācaretes miesā, viņš kā Kristus Jēzus varēja ar visu cilvēka būtnei piedzīvot uz Golgātas to, ko seno mistēriju skolnieks piedzīvoja savā dvēselē.

Tie, kuri toreiz vēl bija seno mistēriju pazinēji, zinoši par šo iniciācijas procedūru, tie bija un arī mūsdienās ir cilvēki, kuri visdziļāk saprata, kas bija noticis Golgātā. Jo, ko viņi varēja sev pateikt? Tūkstošiem gadu cilvēki tika iesvētīti garīgās pasaules noslēpumos caur savas dvēseles nāvi un augšāmcelšanos. Iesvētīšanas laikā dvēsele tika turēta atsevišķi no miesas. Tā tika vesta caur nāvi pie mūžīgas dzīvības. To, ko ir pārdzīvojis zināms izredzētu cilvēku skaits, viena būtne pārdzīvoja līdz pat miesai, proti, būtne, kas kristīšanas brīdī Jordānā nolaidās no Saules un iemājoja Jēzus no Nācaretes miesā. Tādējādi tas, kas ilgu gadu tūkstošu gaitā bija neskaitāmas reizes atkārtojies iesvētīšanas procedūrā, ir kļuvis par vēsturisku faktu.

Būtiski bija tas, ka cilvēki zināja: tādēļ, ka tā bija Saules būtne, kas iemājoja Jēzus no Nācaretes miesā, tas, kas norisinājās ar iniciējamo tikai attiecībā uz viņa dvēseli un tās pārdzīvojumiem, varēja iesniegties līdz pat pašam fiziskajam ķermenim. Neskatoties uz ķermeņa nāvi, uz to, ka Jēzus no Nācaretes ķermenis saira mirstīgajā zemē, varēja tikt īstenota Kristus Augšāmcelšanās, jo šis Kristus paceļas augstāk nekā varēja pacelties iniciējamā dvēsele. Iniciējamais nevarēja nogādāt savu ķermeni tik dziļos zemjutekliskās pasaules reģionos, kā to ir varējis Kristus Jēzus. Tādēļ iniciējamais arī nevarēja pacelties ar augšāmcelšanos tik augstu, kā Kristus; tātad, vienīgi ar šo atšķirību senais iesvētīšanas rituāls ir norisinājies kā vēsturisks fakts svētajā Golgātas vietā.

Pirmajos kristietības gadsimtos bija tikai nedaudzī cilvēki, kuri zināja, ka Jēzū no Nācaretes ir dzīvojuši augsta Saules būtne, kosmiska būtne, un ka pateicoties tam Zeme ir tikusi apaugļota, jo no Saules patiešām ir nolaidusies kāda būtne, kuru, pielietojot iniciācijas metodes, līdz šim no Zemes varēja redzēt tikai Saulē. Un tā bija būtiska kristietības atziņa, ciktāl to ir pieņēmuši arī seno mistēriju pazinēji, ka varēja teikt: Kristus, pie kura mēs esam pacēlušies pateicoties savai iesvētīšanai, Kristus, kuru mēs esam varējuši

sasniegt senajās mistērijās paceļoties Saules sfērā, ir nokāpis mirstīgajā miesā, Jēzus no Nācaretes miesā. Viņš ir nolaidies uz Zemes.

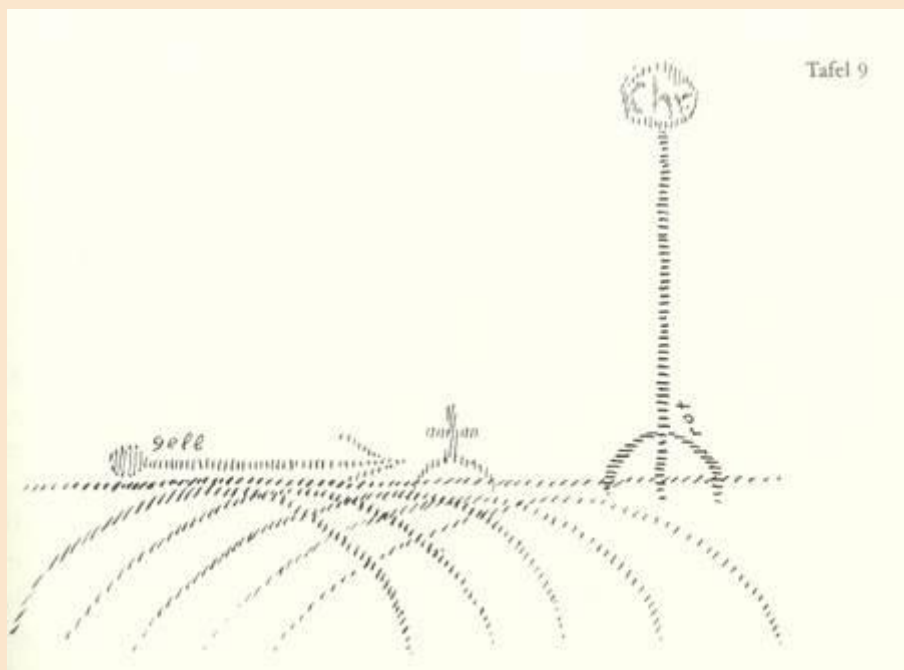
Sākumā to cilvēku dvēselēs, kuri laikā, kad norisinājās Golgātas mistērija, kaut ko no tās saprata, iestājās, gribētos teikt, svētku noskaņojums, pat vairāk nekā svētku noskaņojums, svētsvinīgs noskaņojums. Tas, kas toreiz bija dzīvs apziņas saturs, pateicoties procesiem, kurus mēs vel iepazīsim, pamazām izveidojās par atceres svētkiem par vēsturisku notikumu Golgātā.

Bet, kamēr veidojās šis atmiņas, cilvēki arvien vairāk zaudēja apziņu par to, kas Kristus bija kā Saules būtne. Seno mistēriju pazinēji nevarēja palikt neskaidrībā par Kristus būtne. Viņi taču zināja, ka patiesie iniciētie tādēļ, ka tika atbrīvoti no savas fiziskās miesas (padarīti neatkarīgi no tās), gāja savā dvēselē cauri nāvei, pacēlās līdz Saules sfērai, uzmeklēja tur Kristu un no viņa saņēma impulsu, kas ļāva viņu dvēselei augšāmcelties. Viņi zināja, kas ir Kristus, tādēļ, ka bija pacēlušies pie viņa. Šie senie iniciētie, šīs iniciācijas procedūras pārzinātāji pēc tā, kas notika uz Golgātas, zināja, ka tā pati būtne, kas agrāk bija meklējama Saulē, tagad ir nolaidusies pie cilvēkiem uz Zemes. Kādēļ? Tādēļ, ka procedūru, kas senajās mistērijās tika veikta ar iniciējamo ar nolūku sasniegt Kristu, vairs nevarēja veikt vienkārši tādēļ, ka cilvēka daba laika gaitā ir kļuvusi citāda. Vecā iesvētīšanas ceremonija sakarā ar cilvēka attīstības pakāpi ir kļuvusi neiespējama. Ar veco iesvētīšanas ceremoniju Kristu vairs nevarēja meklēt Saulē. Viņš nolaidās lejā, lai īstenotu to, uz ko cilvēki turpmāk varēja raudzīties.

Šis noslēpums pieder pie vissvētākajiem, kas šeit uz Zemes var tikt izteikts.

Kā tad šī lieta izskatījās cilvēku acīs gadsimtos, kas sekoja Golgātas mistērijai?

Ja es gribētu uzzīmēt to shematiski, man tas būtu jādara šādi: ja šī ir Zeme, tad no kādas senās iesvētīšanas vietas cilvēks raudzījās augšup Saules esamībā (pa labi, sarkans) un, pateicoties iniciācijai, ievēroja Saulē Kristu. Cilvēks raudzījās ārējā kosmosā, lai tuvotos Kristum.

Rot – sarkans; gelb – dzeltens.

Ja es gribu shematiski attēlot turpmāko attīstību, tad man ir jāattēlo laiks, t.i., Zemi vienā gadā, otrā, trešā – virzoties laikā uz priekšu. Telpiski Zeme jau vienmēr ir bijusi, bet šādi mēs attēlojam laika gaitu. Ir notikusi Golgātas mistērija. Cilvēks, kas, teiksim, dzīvo 8. gadsimtā, tā vietā, lai no mistērijas raudzītos Saulē, lai nonāktu pie Kristus, tagad raugās laikā uz Golgātas mistēriju (skat. zīm., dzeltenā bultā); viņš var atrast Kristu vienā norisē uz Zemes Golgātas mistērijas ietvaros.

Kas agrāk bija redzējums telpā, tam, pateicoties Golgātas mistērijai, bija jākļūst par redzējumu laikā. Tas bija tas svarīgais, kas bija noticis.

Bet tieši tad, ja mēs ļaujam iedarboties uz savu dvēseli tam, kas norisinājās mistērijās iniciācijas procesā un kas bija cilvēka nāves un augšāmcelšanās tēls pēc nāves, un ja mēs paņemam klāt kāda kulta, piemēram, Adonisa svētku kulta struktūru, kas, savukārt bija tā tēls, kas norisinājās mistērijās, tad visi šie trīs notikumi parādās apvienoti, koncentrēti un pacelti visaugstākajā līmenī kā norise Golgātā.

Ārēji, vēsturiski parādās tas, kas ir norisinājies dziļi intīmi mistēriju svētnīcā. Tagad tas, kas agrāk bija pieejams tikai iesvētītajiem, kļuva pieejams visiem cilvēkiem. Vairs nav vajadzīgs attēls, kas būtu jāiegremdē ūdenī. Drīzāk cilvēkam bija jāpievēršas domai, jāatceras tas, kas patiešām ir noticis Golgātā. Ārēji tveramā simbola vietā, kas attiecās uz kādu procesu, kas tika pārdzīvots telpiski, bija jānāk iekšējai atmiņai bez jebkāda jutekliska tēla, tikai dvēselē pārdzīvotai domai par vēsturisku norisi Golgātā.

Un tagad mēs varam pievērsties cilvēces attīstības īpatnībai turpmākos gadsimtos. Cilvēku saikne ar garīgumu arvien vairāk atslābst. Garīgs Golgātas mistērijas saturs nevar atrast sev vietu cilvēku dvēselēs. Attīstība iet materiālās uztveres virzienā. Cilvēks zaudē sirds sapratni iepretī sekojošajam: cilvēki zaudē sapratni, ka tieši tur, kur ārējā daba atklāj savas esamības laicīgu, mirstīgu raksturu, var ieraudzīt dzīvo garu. Tiek zaudēta sapratne arī par ārējo svētku nozīmi, proti, ka atnākot rudenim ar saviem miršanas procesiem, vislabāk var pārdzīvot, kā visas dabas nāvei pretī stāv garīgā augšāmcelšanās.

Līdz ar to rudens zaudē iespēju būt par augšāmcelšanās svētku laiku. Rudens zaudē iespēju vest cilvēku no dabas mirstības pārdzīvojumā pie gara mūžīguma pārdzīvojumā. Turpmāk cilvēkiem ir nepieciešams materiālās pasaules balsts. Viņiem ir nepieciešams pieslēgties tam, kas dabā nemirst, kas dabā dīgst, kas dabā augšāmcēlas kā rudenī zemē ieguldīto sēklu spēks. Materiālais tiek izmantots par garīgā simbolu, jo materiālais vairs nespēj rosināt cilvēku izjust reālo garīgumu. Rudenim vairs nepiemīt spēks iepretī pārejošajai dabai ar iekšējo cilvēka dvēseles varu atklāt gara mūžīgumu. Ir nepieciešams atbalstīties pret ārējo dabu, pret ārējo augšāmcelšanos. Cilvēks grib redzēt, kā augi dīgst no zemes, ka Saule kļūst arvien spēcīgāka, kā gaisma un siltums pieaug un kļūst stiprāks. Ir vajadzīga dabas augšāmcelšanās, lai svinētu Augšāmcelšanās domu.

Bet līdz ar to zūd arī tiešā attieksme pret Mistēriju Golgātā, kā tas bija iespējams pateicoties Adonisa svētkiem. Zaudē savu spēku pārdzīvojums, kas var rasties katra cilvēka nāves brīdī, proti, kad cilvēka dvēsele zina: kad viņš iziet caur nāves vārtiem, trīs dienu laikā viņš piedzīvo kaut ko tādu, kas katrā ziņā var noskaņot cilvēku nopietni; bet tad dvēselei jāpārdzīvo iekšējs prieks, tai iekšēji jānoskaņojas svinīgi un priecīgi, jo viņa zina, ka tieši no nāves pēc trim dienām garīgi nemirstīga paceļas cilvēka dvēsele.

Spēks, kas piemita Adonisa svētkiem, ir gājis zudumā. Vispirms cilvēcei bija dots pārdzīvot šo spēku ar lielāku intensitāti. Cilvēks raudzījās uz Dieva nāvi, t.i., visa skaistā cilvēcē, visa dižā, visa, kam piemītis jaunības spēks, nāvi. Šis Dievs tiek iegremdēts jūrā sēru dienā (Chartag) Chara ir sēras. Iestājās nopietns noskaņojums, jo vispirms cilvēkiem bija jāiedziļinās noskaņojumā, kas rodas vērojot visa dabiskā mirstību.

Tad šim noskaņojumam iepretī visa dabiskā mirstībai bija jāpārņem cilvēka dvēselē par noskaņojumu, ko izraisīja atziņa par cilvēka dvēseles augšāmcelšanos pēc trijām dienām. Kad Dievs, t.i., viņa tēls tika izcelts, tad ticīgais, kas saņēma pareizu mācību, redzēja cilvēka dvēseles attēlu dažas dienas pēc nāves: tas, kas ar mirušiem cilvēkiem notiek garā, tas, lūk, parādās tev skaistuma un jaunības Dieva, kas augšāmcēlies, tēlā.

Tas, kas ir tik dziļi un tieši saistīts ar cilvēka likteni, tika ik rudenī uzmodināts cilvēka garā. Tajos laikos neviens neuzskatītu par iespējamu balstīties uz ārējo dabu. To, ko varēja pārdzīvot garā, attēloja kultā, simboliskajā rituālā. Bet kad pienāca laiks, kad seno laiku tēlam bija jātiek izdzēstam, kad bija jāpāriet pie atmiņas – beztēlainās, iekšēji pārdzīvotās atmiņas par Golgātas mistēriju, kas attēlo to pašu –, tad cilvēkiem vispirms nebija spēka to paveikt, jo gars bija nolaidies cilvēka dvēseles dziļumos. Un līdz pat mūsdienām ir palicis tā, ka cilvēkiem ir vajadzīga pieslēšanās pie ārējās dabas. Bet ārējā daba nesniedz nekādu, katrā ziņā tā nesniedz pilnvērtīgu cilvēka pēcnāves likteņa simbolu. Doma par nāvi varēja dzīvot tālāk. Savukārt doma par Augšāmcelšanos arvien vairāk izgaisa. Ja arī konfesijās tiek runāts par Augšāmcelšanos kā par ticības apliecinājuma saturu, tad tomēr Jauno laiku cilvēcei šī doma nav dzīva. Tai

atkal jākļūst dzīvai. Tai jāatdzīvojas pateicoties tam, ka antroposofisks pasaules uzskats uzmodinās cilvēkus patiesās Augšāmcelšanās domas uztverei.

Tādēļ, lai arī no vienas puses antroposofu dvēselei ir jābūt tuvai Mihaela domai kā pasludināšanas domai, Ziemassvētku domai antroposofu dvēselē ir jāpiedzīvo padziļinājums, tad Lieldienu domai ir jākļūst par īpašiem svētkiem, jo antroposofijas uzdevums ir pievienot nāves domai Augšāmcelšanās domu. Tai pašai ir jākļūst par Augšāmcelšanās svētkiem cilvēka dvēselē. Tai ir jāienes cilvēka pasaules uzskatā Lieldienu noskaņojums. Tā to varēs izdarīt, ja tiks saprasts, ka seno mistēriju doma var dzīvot tālāk pareizi saprastā Lieldienu domā, ja izveidosies pareizs uzskats par cilvēka miesu, dvēseli un garu un par viņa miesas, dvēseles un gara likteni fiziskajā, dvēseliskajā un garīgajā pasaulē.

---

*Rudolf Steiner, Das Osterfest als ein Stück Mysteriengeschichte der Menschheit, aus GA 223a.
Vortrag, gehalten in Dornach am 19. April 1924.*